

3333 km k Jakobovi

Petra Braunová

Úvod: Beletristická kniha pro čtenáře od 12 let – jejímž hrdinou je patnáctiletý chlapec, který si píše cestovní deník. Před prázdninami dostane totiž od táty, s kterým nežije od dvou let, nečekanou a nevšední nabídku – dobrodružnou výpravu přes několik států, končící ve Španělsku. Je to Cesta svatého Jakuba s cílem v Santiagu de Compostela. Musí se ovšem ujet 3333km – na kole! A při takové cestě se toho stane i prohovoří poměrně dost.

Cíle lekce:

Děti

- hledají v textu témata, která je skutečně zajímavá
- hledají přesnou formulaci „filozofické otázky“, tj. takové, na kterou není snadná odpověď
- účastní se aktivně diskuse
- vyhodnotí diskusi

Postup lekce:

Evokace před četbou

Přečteme, promítneme či rozdáme dětem anotaci ke knize (viz výše) a položíme jim otázku, o čem všem asi otec se synem při tak dlouhé cestě hovoří. Nápadů si děti řeknou ve dvojicích, pak je vyzveme ke sdílení v celé skupině.

DVA NÁMĚTY PRO TICHOU ČETBU ÚRYVKU

S úryvkem (deníkovým záznamem) doporučujeme pracovat formou DVOJITÉHO ZÁPISNÍKU nebo metodou FILOSOFIE PRO DĚTI. Obě metody umožňují dětem vyjadřovat se k různým tématům, která jsou v úryvku obsažená a dovolují každému sdílet s ostatními jen to, co sám chce.

Dvojitý zápisník (podvojný deník)

Charakter metody

Metoda dvojitého zápisníku umožňuje čtenářům písemně reflektovat text. V první řadě to pro čtoucího člověka znamená být v průběhu čtení vnímavý vůči vlastním citovým i myšlenkovým reakcím. Text nám může něco připomenout, s něčím v nás rezonovat nebo nás naopak popudí atp. Cílem je tedy propojovat text se svými vlastními vědomostmi, prožitky, asociacemi a otázkami a ty nejsilnější si zapsat a okomentovat je – také písemně. Formou dvojitého zápisníku lze číst libovolně dlouhé texty včetně celých knih. Doporučuje se dělat si zápisky již v průběhu četby, nikoliv až na závěr, ale je to jen doporučení, nikoliv pravidlo.

Popis metody

Volnou stránku rozdělíme vodorovnou čarou na dvě poloviny. Na levou stranu si vypisujeme slova, věty, ucelené myšlenky, pasáže, které nás zaujaly. Na pravou stranu si k nim zapisujeme svůj komentář.

Dvojitý zápisník

Citace z textu:	Vlastní komentáře:

Se zápisky v dvojitém zápisníku můžete ve skupině pracovat několika způsoby

1. Vyzveme děti, aby své zápisky sdílely ve dvojicích, kdo chce, může je sdílet pak také v celé skupině. Při skupinovém sdílení by se měl učitel zdržet svého vlastního komentáře k zápisům žáků.

Poznámka: Mají-li před sebou žáci tentýž text, usnadníme jim orientaci v textu číslováním řádků. K citaci si pak žáci poznamenají číslo řádku, které oznámí ještě před četbou citace. Všichni pak mají citaci na očích a mohou se lépe soustředit na slyšený komentář.

Trojité zápisník

Zadáme práci (nejlépe již na začátku) formou trojitého zápisníku, to znamená, že papír si děti rozdělí na tři části a počítají s tím, že k jejich výpisku a komentáři se někdo (spolužák nebo učitel) vyjádří písemně. I trojité zápisy je vhodné pak sdílet s celou skupinou (na bázi dobrovolnosti).

Citace z textu	Vlastní komentář(e)	Komentář(e) spolužáka

Použitý zdroj: Program Čtením a psaním ke kritickému myšlení.

FILOZOFIE PRO DĚTI

je poměrně náročná diskusní technika, avšak děti se při ní učí mnoha komunikačním dovednostem.

Postup

- Po evokaci (viz výše) rozdejte dětem text – přečtou si ho.
- Vyzvěte žáky, aby si poznamenali, co je v textu zaujalo, překvapilo, jaké otázky je napadají a jaké náměty by chtěli prodiskutovat. (Autor metody Matthew Lipman tento moment nazývá zamyšlení.)
- Postřehy ať děti sdílejí nejprve ve dvojicích, ve čtveřicích formulují otázky a zapíší je na tabuli.
- Postupně se o nich diskutuje v celé skupině.

Předpokládané otázky k níže publikovanému úryvku

Je opravdu lepší psát dopisy, než si volat a psát SMS? – Jak dát rodičům najevo, že už nebudou o nás dětech vědět všechno a přitom to neznámá, že se děje něco špatného? – Jak komunikovat s rodiči? – Co by mohlo vést k rozpadu Evropské unie? – Opakují se dějiny? – Co může znamenat věta „Chlap když se doopravdy zamiluje, chová se jako kretén.“? -

Petra Braunová: 3333 km k Jakobovi

Den desátý, den jedenáctý

„Bylo by dobrý, kdybyste si s mámou nepsali denně a omezili telefonování,“ navrhl mi táta ráno. Máma mu totiž v noci volala, vyděšené k smrti. „Měla by ti více věřit, když už nevěří mně.“

Zrudnul jsem. Je pravda, že máminy kontroly mě otravují, ale neuměl jsem si představit, že bych s ní ztratil kontakt na celý dva měsíce.

„Nemusím ti vyprávět, že v mém dětství mobily nebyly,“ pousmál se táta. „A rozhodně to bylo lepší. Psali jsme si dopisy.“

Tátovy názory mi někdy pijou krev. Rozhodl jsem se mámě vysvětlit, že když jí zapomenu napsat, nic to neznámá. Na mou nesrozumitelnou esemesku odpověděla: „Budu se snažit. Dávej na sebe pozor!“

Máminy prosby mě fascinují. Jako by existoval člověk, který na sebe pozor nedává. Možná sebevrah. Ale k tomu mám dost daleko.

Jeli jsme kolem Dunaje, minuli jsme skálu s jakýmsi obrovským nápisem a dvěma sloupy se sochami lvů. Dost kýčovitě. Tátův výklad, proč se to tu octlo, jsem v hlavě neudržel. Táta mě upozornil na Altmuhl, kanál, který spojuje Severní a Černé moře a po kterém si líně plul jeden z tankerů. V pozadí byla vidět okrouhlá stavba s příšerným názvem Befreiungshalle, česky Hala osvobození, prý připomínka osvobození německých zemí od Napoleona.

„Nechal ji postavit král Ludvík I. Bavorský,“ řekl táta. „Další z těch, kteří se nechali o moc připravit milenkou.“

„Jak to?“

„Zapletl se s irskou tanečnicí. Beznadějně se zabouchl. Povýšil ji do hraběcího stavu a dal se jí při politických rozhodnutích ovlivňovat. Vyvolalo to bouři zejména mezi studenty. A víš, jak stárnoucí Ludvík reagoval?“

„Ne.“

Nechal zavřít univerzitu. Pochopitelně se mu to nevyplatilo, proti němu se postavil celý stát. Ludvík musel abdikovat. Vzdal se trůnu ve prospěch syna Maxmiliána.“ Táta se ke mně otočil a pusa se mu roztáhla. „Chlap, když se doopravdy zamiluje, chová se jako kretén.“

Mlčky jsem šlapal a chtě nechtě přemýšlel, jestli se někdy taky zabouchnu tak, že si nechám mluvit do vlastních rozhodnutí. Pochybuju. Vzpomněl jsem si na Kláru. Co bych udělal, kdyby například nechtěla, abych odjel s tátou na celé léto, a nutila mě zůstat s ní? Docela jistě bych ji poslal do háje.

„Teď si to užij,“ nabádal mě táta, „následuje báječný sjezd po silnici přímo ke klášteru Weltenburg. Tam se zastavíme. Benediktinští mniši tam vaří pivo. Hospoda je uprostřed nádvoří.“

Sjezd byl parádní, ale nádvoří barokního kláštera se hemžilo turisty. U řeky vodní eldorádo: rafty, kánoe, přívoz. Táta si vystál frontu na pivo, já obhlížel turisty. Zahlédl jsem pár holek, které měly děsivě opálené nohy. Nedalo mi to, abych se k blondýnám nešel nenápadně podívat blíž. Na nohou měly punčocháče! Zahlédly můj zvědavý pohled a rozchechtaly se. Otráveně jsem se vrátil k tátovi. Chvíli jsme lenošili na břehu, dokud táta neměl pocit, že z něho alkohol dostatečně vyprchal, aspoň tak, že se nesvalí do Dunaje.

Byl jsem rád, když jsme zase zamířili na cyklostezku. Cestou jsme oba vyvalili oči na pozůstatky římského opevnění ve vesnici Eining.

„Jestlipak víš, kdy a jak se Římané objevili v Evropě?“

Prohlížel jsem si torza mohutných kamenných zdí. Táta jako obvykle opravdu čekal, co ze mě vypadne.

„Škoda že výuka ve školách neprobíhá tak, jak si přál Komenský. Vsadím se, že kdyby se žáci pokaždé vzali na místo činu, dějepis by je bavil mnohem víc. Určitě si ale pamatuješ, že Řím založili dva bratři, které odložila máma a život jim zachránila vlčice.“

„Romulus a Remus?“

„No vida!“

„A jeden zabil druhého?“

„I to je správně. I když se přiznám, že nevím, kdo koho zamordoval první.“

Římská říše mi nebyla neznámá, jen jsem nedokázal říct nic konkrétního. Táta se dožadoval odpovědi.

„Tak proč si myslíš, že Římané stavěli opevnění?“

„Kvůli dobyvatelům?“

„Dobyvatelé byli sami Římané. Expandovali do Evropy už někdy v prvním století. Své legie rozmísťovali podél hranic impéria, které se stále rozšiřovalo. Opevnění stavěli kvůli útokům barbarských kmenů,“ a táta ukázal na skupinku Němců v šortkách, kteří se nad mapou hlasitě bavili, „zejména Germánů.“

„Římská říše se rozpadla,“ dodal jsem.

„Jo. Ale nepředstavuj si, že to bylo ze dne na den. Trvalo to několik staletí. Lidi v té době si určitě neuvědomovali, že žijí v době zániku impéria. Stejně jako my netušíme, co se o nás budou učit naši potomci.“

„Jako že se rozpadne Evropská unie?“

„Třeba.“

Doufal jsem, že se rozprší a táta pronajme normální pokoj, ale těch pár kapek ho nerozházelo a noc jsme jako obvykle strávili pod širým nebem. Uvelebil jsem se ve spacáku a uvědomil si, že jsem se už nejmíň hodinu nedíval na mobil. Zalovil jsem v kapse. Mobil tam nebyl.

„Hledáš tohle?“ zeptal se táta, když jsem rozhrabal téměř všechna zavazadla.

„Kde jsi ho našel?“

„Já jsem ho nenašel,“ řekl táta. „Já jsem ti ho před dvěma hodinami sebral. Dokonce jsem čekal, že ho budeš hledat mnohem dřív. Bravo.“

Zdroj: Petra Braunová: 3333km k Jakobovi. Albatros, Praha 2014. Str. 60 – 63.

Autorka lekce: Nina Rutová
